

خبر

«اقدامات سبز» چگونه جایشان را به «سبزشویی» می‌دهند؟

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم؛ یک شرکت یا نهاد ممکن است تعداد قابل توجهی نهال را در یک مکانی بکارد و مانور تبلیغاتی دهد که رفتاری در جهت ارتقای محیط زیست داشته درحالی که شاید همزمان در حال تخریب هزاران هکتار جنگل بوده و ناخواسته به پدیده مدموم سبزشویی دامن برزد.

افزایش گازه‌ای گلخانه‌ای و در پی آن تغییرات آب و هوایی و تخریب‌های انسانی باعث افزایش نگرانی‌های محیط زیستی شده است و نهاده‌ها، شرکت‌ها و جوامع را به سمت حل مشکل کشانده است.

یکی از راهکارهای رفع بحران تغییر اقلیم کاشت درخت است؛ درختکاری نباید یک حرکت نمادین باشد بلکه باید به صورت یک واقعیت جداناپذیر از زندگی باشد. چنان که هادی کیادلیری، رئیس دانشکده منابع طبیعی و محیط زیست علوم و تحقیقات نیز معتقد است «مهمتر از کاشت، نگهداشت است! چگونه می‌شود جنگل طبیعی و درخت ۳۰۰ ساله را حفظ نکرد اما به نهال‌کاری روی آورد. تاکنون جنگلکاری‌های گسترده‌ای صورت گرفته اما مطابق اظهارات برخی کارشناسان، حداکثر ۲۰ درصد این پروژه‌ها موفق بوده است؛ بنابراین درختکاری و توسعه پوشش سبز در کنار حفظ منابع طبیعی معنا پیدا می‌کند».

در این میان چنانچه ادعای نگرانی محیط زیستی داشته باشیم درحالی که فعالیت‌ها و شیوه‌های ما خلاف آن را ثابت کند

به احتمال زیاد باید مشکوک به سبزشویی (واژه‌ای که به دورویی انسان‌های به‌ظاهر دوستدار محیط زیست اشاره دارد به این صورت که با نام حمایت از محیط زیست به محیط زیست و به جامعه انسانی صدمه می‌زنند) شویم. سبزشویی فرآیند انتقال یک تصور نادرست، اغراق‌آمیز یا ارائه اطلاعات گمراه‌کننده و یا زمانی که تنها بخشی از واقعیت بیان شود است، و این موضوع بر خلاف اصول و قواعد محیط زیستی است.

سبزشویی فقط مختص به صنایع نیست و در هر سطح و رده‌ای می‌تواند رخ دهد. برای مثال، یک شرکت یا نهاد ممکن است تعداد قابل توجهی نهال را در یک مکانی بکارد و در تمامی رسانه‌ها مانور تبلیغاتی دهد که رفتاری در جهت ارتقای وضعیت و حفاظت محیط زیست و در راستای مسئولیت اجتماعی دارد و یا به افکار عمومی القا می‌کند که در راستای حفاظت از محیط

زیست گام برمی‌دارد، درحالی که شاید ناخواسته و نسنجیده همزمان در حال تخریب هزاران هکتار جنگل چند هزار ساله و یا چند صد ساله است!

مثلاً با اقدامات حفاظتی ناکافی و عدم جلوگیری از قاچاق چوب، فقدان تجهیزات کافی در زمان حریق جنگلی، عدم مبارزه با آفات در زمان مناسب، زمین‌خواری، جنگل‌خواری و طر‌های

مخرب محیط زیستی و... باعث تخریب هکتارها هکتار جنگل شود و ناخواسته به پدیده مدموم سبزشویی دامن برزد.

سبزشویی دو نتیجه خواهد داشت؛ نخست آنکه باعث نامیدی در آینده به علت گمراهی مردم و هدر رفت سرمایه و زمان می‌شود، دوم آنکه هیچ پیشرفتی در زمینه کاهش گازهای گلخانه‌ای و تغییرات آب و هوایی ایجاد نمی‌شود و بحران‌های محیط زیستی حل نشده باقی می‌مانند و در آینده گریبانگیر ما خواهد شد. بنابراین در این خصوص باید بیشتر دقت کرد که اقدامات، به معنای واقعی سبز باشند!

کسب‌وکارها، خصوصاً صنایع آلایند، سازمان‌های مردم نهاد، سازمان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی و... یکی از وظایشان

کاشت درخت است. در حال حاضر کاشت انبوهی از درختان، به عنوان بخشی از راهبردهای نهاده‌ا، جهت دستیابی به اهداف گلخانه‌ای و تغییرات آب و هوایی انجام گرفته‌بر برخی اصول هستند. با این حال، متأسفانه، با نادیده گرفتن برخی اصول کلیدی کاشت نهال، ممکن است از دستیابی به هدف باز ماند.

اگر تصورمان این است که درختکاری یکی از کارهای ساده دنیاست تا در عهده هر فردی برمی‌آید سخت در اشتباهیم. اتفاقاً کاشت نهال و نگهداشت آن، نیاز به مهارت‌ها و دانستنی‌هایی دارد که خیلی‌ها از آن مطلع نیستند. کاشت درخت، از نظر علمی یک راه موثر و غیرقابل انکار برای کاهش گازهای گلخانه‌ای و بهبود کیفیت هوا است و هیچکس نباید منکر نفس درست این فقیه شود اما به شرطی که درست انجام شود! به عبارتی نهالکاری به شرط نهال‌داری باشد.

رویکرد برخی سازمان‌ها، با برنامه‌ریزی ضعیف و بدون پیوست نگهداشت، ناخودآگاه می‌تواند تبدیل به «سبزشویی» شود. مسئله نگهداشت بسیار موضوع حساسی است، زیرا نرخ شکست در آن بالا است، این موضوع می‌تواند تبعاتی به همراه آورد زیرا هم زمان و هم منابع ارزشمند در این راه هدر می‌رود، حتی طرح‌های کاشت با بهترین نیت‌ها ممکن است به دلیل کمبود دانش و عدم مهارت با شکست مواجه شود.

برخی از چالش‌های پیش‌روی به ثمر نشستن نهال و تبدیل شدن آن به درخت عبارتند از:

- حمل نهال تا محل کاشت؛ حمل نهال یک مسئله مهم است، که گیاه در مسیر آسیب ببیند.
- مکان کاشت یکی از نکات ضروری در هنگام کاشت است؛ فضای کاشت و فاصله با سایر درختان، فاصله با انبیه، رعایت حریم‌ها و... مسئله مهمی است.
- توجه به آب و هوای منطقه و انتخاب جنس و گونه درختی مناسب با شرایط خاک، سطح رطوبت و آلودگی هوا تنها برخی از عواملی هستند که باید در انتخاب محل کاشت و نوع نهال مورد توجه قرار گیرند.
- نحوه و اصول کاشت نهال؛ کندن گودال و عمق مناسب بسیار مهم است.
- میزان دسترسی به محل کاشت و اقدامات مناسب جهت حفاظت جهت به‌حالت رساندن فاساد بقی نهال؛ نگهداری جهت موفقیت هر طرح کاشت، به خصوص در چند سال اول حیاتی است، بنابراین باید مطمئن بود که می‌توان به‌راحتی به محل کاشت دسترسی داشت. نیاز این و روانه نهال در آ‌ماین کرد و مراقبت در برابر آفات، هرس کردن اصولی، کوددهی و سم‌پاشی، مراقبت در زمان ورش باد شدید و یا سرما و گرمای شدید را به‌درستی انجام داد.
- یک درخت کهن‌سال، استوار و اعطاف‌پذیر نسبت به شرایط و ناملایمات محیطی دهدها طول می‌کشد تا از یک نهال آسیب‌پذیر به آن مرحله برسد. خطرات خارجی برای نهال بسیار زیاد است. بحران آب و هوایی شدید، مانند نوسانات دما و شرایط خشک‌سالی و ترسالی، می‌تواند نهال‌ها را در سال‌های اولیه از بین ببرد. آفات و حشرات، تعلیف احشام و خوردن نهال‌ها قبل از اینکه فرصتی برای تثبیت خود پیدا کنند، مخاطرات پیش روی نهال است.
- زمان مناسب جهت کاشت؛ در زمان کاشت، به نهال‌ها استرس وارد می‌شود، بنابراین انجام این کار در فصل زمستان یا سبب‌پذیری همراه شود تا با تغییر مستولان، تغییر افراد، جابجایی افراد و گذر زمان، خللی در حمایت از نهال ایجاد نشود. پیشنهاد می‌شود برای هر نهال شناسنامه تهیه شود و محل و موقعیت کاشت مشخص شود. با این شیوه حفاظت و نگهداری از فردی به فرد دیگر، از دوران مدیریتی، به دوران‌های مدیریتی بعدی انتقال خواهد یافت و استمرار خود را از دست نخواهد داد.

آلپه یهلوان: کارشناس ارشد برنامه‌ریزی محیط‌زیست عضو بنیاد حفاظت از محیط‌زیست و حیات‌وحش ایران

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم – ماه‌هره

ترابی‌مه‌وش؛ رئیس کمیته محیط زیست در کرسی اجتماعی یونسکو با بیان اینکه تجاوز به عرصه‌های ملی و تغییر کاربری این اراضی امروز یکی از موضوعات و آسیب‌های داغ محیط زیستی، است، گفت؛ در حال حاضر این امر در مناطق هیرکانی، ارس‌باران و رویشگاه‌های زاگرس به اوج خود رسیده است.

طی چند دهه اخیر افزایش جمعیت موجب شده تا مردم نسبت به اموالی که دارند طمع بیشتری داشته باشند و با هدف ازدیاد اراضی خود به اموال دولتی دست‌اندازی کنند که این مسئله به نام زمین‌خواری یا کوه‌خواری شناخته می‌شود، درواقع فاجعه‌ای با عنوان زمین‌خواری در تمامی استان‌ها بر اساس زیاده‌خواهی و سوداگری برخی‌ها به یک درد مزمن بدل شده که تبعات جبران‌ناپذیری را به لحاظ محیط‌زیستی و تاب‌آوری شهرها و روستاها به‌دنبال داد.

از طرفی اهمیت توجه به موضوع زمین‌خواری وقتی بیشتر می‌شود که نگاهی به آمار بیندازیم، برابر آمار اعلام‌شده از سوی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سالانه ۳۰ تا ۳۵ هزار مورد زمین‌خواری شامل

تصرفات و تجاوزات در کشور رخ می‌دهد، البته تشکیل شورای حفظ حقوق بیت‌المال و برخورد سریع و جدی با پرونده‌ها از سال ۸۳، باعث کاهش ۱۰ درصدی این جرم در کشور شده اما برای کاهش جرمی که به گفته غلامعلی فروغی؛ مشاور حقوق منابع طبیعی، سود سالانه آن، مساوی بودجه تمام کشور است باید فکری جدی‌تر کرد. از طرفی در حال حاضر مهم‌ترین و اصلی‌ترین چالش در قبال نگهداشت اراضی ملی، «کمیسیون رفع تداخلات» است در محقیقت، این کمیسیون یک زمین‌خواری قانونی در لوای ماده ۵۴ «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» ایجاد کرده است.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا در این باره و تبعات زیست‌محیطی آن گفت‌وگویی با کنتشگر محیط زیست و رئیس کمیته محیط زیست در کرسی اجتماعی یونسکو ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

محمّد درویش در تشریح وضعیت فاجعه‌بار زمین‌خواری در ایران با بیان اینکه چند سال پیش بود که کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی در گزارشی تکان‌دهنده اعلام کرد طی یک دهه گذشته دو میلیون هکتار اراضی متعلق به منابع طبیعی به‌صورت قانونی تغییر کاربری داده‌اند، گفت: این گزارش و عدد و رقم ارائه‌شده در آن با

زیست‌بوم

تاخت‌وتاز زمین‌خواران در رویشگاه‌های زاگرس

افزایش معنادار سیل، ره‌آورد زمین‌خواری

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم – ماه‌هره

ترابی‌مه‌وش؛ رئیس کمیته محیط زیست در کرسی اجتماعی یونسکو با بیان اینکه تجاوز به عرصه‌های ملی و تغییر کاربری این اراضی امروز یکی از موضوعات و آسیب‌های داغ محیط زیستی، است، گفت؛ در حال حاضر این امر در مناطق هیرکانی، ارس‌باران و رویشگاه‌های زاگرس به اوج خود رسیده است.

طی چند دهه اخیر افزایش جمعیت موجب شده تا مردم نسبت به اموالی که دارند طمع بیشتری داشته باشند و با هدف ازدیاد اراضی خود به اموال دولتی دست‌اندازی کنند که این مسئله به نام زمین‌خواری یا کوه‌خواری شناخته می‌شود، درواقع فاجعه‌ای با عنوان زمین‌خواری در تمامی استان‌ها بر اساس زیاده‌خواهی و سوداگری برخی‌ها به یک درد مزمن بدل شده که تبعات جبران‌ناپذیری را به لحاظ محیط‌زیستی و تاب‌آوری شهرها و روستاها به‌دنبال داد.

از طرفی اهمیت توجه به اموالی که دارند طمع بیشتری وقتی بیشتر می‌شود که نگاهی به آمار بیندازیم، برابر آمار اعلام‌شده از سوی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سالانه ۳۰ تا ۳۵ هزار مورد زمین‌خواری شامل

تصرفات و تجاوزات در کشور رخ می‌دهد، البته تشکیل شورای حفظ حقوق بیت‌المال و برخورد سریع و جدی با پرونده‌ها از سال ۸۳، باعث کاهش ۱۰ درصدی این جرم در کشور شده اما برای کاهش جرمی که به گفته غلامعلی فروغی؛ مشاور حقوق منابع طبیعی، سود سالانه آن، مساوی بودجه تمام کشور است باید فکری جدی‌تر کرد. از طرفی در حال حاضر مهم‌ترین و اصلی‌ترین چالش در قبال نگهداشت اراضی ملی، «کمیسیون رفع تداخلات» است در محقیقت، این کمیسیون یک زمین‌خواری قانونی در لوای ماده ۵۴ «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» ایجاد کرده است.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا در این باره و تبعات زیست‌محیطی آن گفت‌وگویی با کنتشگر محیط زیستی با تأکید بر اینکه متأسفانه اخیراً نیز مدیر کل حفاظت از منابع طبیعی استان لرستان نیز در گزارشی اعلام کرد که بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار هکتار از رویشگاه‌های جنگلی زاگرس در این استان قانوناً تغییر کاربری پیدا کرده است اذعان کرد؛ رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور» ایجاد کرده است.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا در این باره و تبعات زیست‌محیطی آن گفت‌وگویی با کنتشگر محیط زیست و رئیس کمیته محیط زیست در کرسی اجتماعی یونسکو ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

محمّد درویش در تشریح وضعیت فاجعه‌بار زمین‌خواری در ایران با بیان اینکه چند سال پیش بود که کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی در گزارشی تکان‌دهنده اعلام کرد طی یک دهه گذشته دو میلیون هکتار اراضی متعلق به منابع طبیعی به‌صورت قانونی تغییر کاربری داده‌اند، گفت: این گزارش و عدد و رقم ارائه‌شده در آن با

آسیب پلاستیک به محیط‌زیست جبران‌پذیر است؟

را در نظر بگیرد که طبق آن تولیدکنندگان کیسه‌های پلاستیکی با ضخامت کمتر از ۲۵ میکرون در یک بازه زمانی پنج ساله این کیسه‌تیک‌ها را به کیسه‌های زیست تخریب‌پذیر تبدیل کنند. در این ماده یک برنامه تشویقی برای تولیدکنندگان پلاستیک با ضخامت کمتر از ۲۵ میکرون در نظر گرفته شده که وزارت اقتصاد و دارایی، سازمان محیط زیست و وزارت صمت باید این برنامه را تدوین کنند.

خادم‌ثامنی اضافه کرد: در ماده سه آیین‌نامه آمده است که وزارت صمت و وزارت کشور موظف شده‌اند در راستای کاهش تولید پسماند و کاهش تولید و توزیع کلاس‌های پلاستیکی ظرف سه ماه شیوه‌نامه‌هایی را تدوین کنند. بر این اساس توزیع رایگان کیسه‌های پلاستیکی به جز میوه‌فروشی‌ها ممنوع می‌شود. در قسمت دوم ممنوعیت توزیع کیسه‌های پلاستیکی با ضخامت کمتر از ۲۵ میکرون را داریم که شامل همه اصفاف ازجمله میوه‌فروشی‌ها است. درفروشگاه‌های زنجیره‌ای ممنوعیت توزیع کیسه‌های پلاستیکی با ضخامت کمتر از ۶۰ میکرون مطرح است؛ کیسه‌های کمتر از این مقدار بسیار سبک بوده و با یاد به‌راحتی جابه‌جا می‌شوند و مدیریت آن‌ها دشوار است.

وی تصریح کرد: در ماده ۵ آیین‌نامه تأکید شده که وزارت صمت و وزارت کشور از اقدامات خود به سازمان حفاظت محیط زیست گزارش دهند. ماده ۶ نیز به تدوین استاندارد برای تشخیص کیسه‌های زیست تخریب‌پذیر اشاره دارد. در حال حاضر استاندارد برای تشخیص کیسه‌های زیست تخریب‌پذیر ارائه نشده است. اظهار استانداردی را برای تشخیص اینکه یک کیسه پلاستیکی تخریب‌پذیر است یا خیر نداریم اما دفتر پسماند سازمان محیط زیست با منسوخ شده و در کشور ما نیز در همین آیین‌نامه به ممنوعیت تولید این کیسه‌ها در کشور تأکید شده است.

محیط زیست افزود: ایران صنایع پتروشیمی قدرتمندی دارد، تولید کیسه‌های پلاستیک مقرون به‌صرفه است و بحث این نیست که می‌تواند به‌صرفه باشد. در این باره می‌توان گفت: اگر شرکتی بخواهد به‌صرفه‌ای در تولید کیسه‌های پلاستیک داشته باشد، باید به‌صرفه‌ای در تمام فرآیند تولید، از مواد اولیه تا بسته‌بندی و توزیع، به‌صرفه‌ای داشته باشد. در این باره می‌توان گفت: اگر شرکتی بخواهد به‌صرفه‌ای در تولید کیسه‌های پلاستیک داشته باشد، باید به‌صرفه‌ای در تمام فرآیند تولید، از مواد اولیه تا بسته‌بندی و توزیع، به‌صرفه‌ای داشته باشد. در این باره می‌توان گفت: اگر شرکتی بخواهد به‌صرفه‌ای در تولید کیسه‌های پلاستیک داشته باشد، باید به‌صرفه‌ای در تمام فرآیند تولید، از مواد اولیه تا بسته‌بندی و توزیع، به‌صرفه‌ای داشته باشد.

کنتیم؛ بنابراین به لحاظ قانونی و شرعی، ابزار و بستر برای مقابله با متغلفان فراهم است.

رئیس کمیته محیط زیست در کرسی اجتماعی یونسکو ادامه داد: شرایط فعلی و اوج گیری زمین‌خواری کاملاً و بدون هیچ تردیدی بیانگر آن است که نهاده‌های بازرسی و نظارتی قوه قضائیه به وظایف خود عمل نمی‌کنند.

درویش افزود؛ گرچه مطالعاتی در خصوص آمارهای جهانی زمین‌خواری و وضعیت ایران در این بحث ندارم اما مسلماً کشور ما از نظر کیفیت محیط زیستی، جزو کشورهایی است که با شتاب بالا در حال از دست دادن تاب‌آوری خود است.

وی با بیان اینکه پیرو آنچه گفته شد طبق آمار جهانی عملکرد محیط زیستی ایران نیز شرایط مناسبی ندارد، تشریح کرد: طبق بررسی‌ها در حال حاضر عملکرد محیط زیستی ایران از ۱۰ کشور در جهان پایین‌تر است. مع‌الوصف با توجه به آنچه گفته شد افزایش دقت و حساسیت عوامل دولتی و قضائی سریدگی‌کننده، افزایش تخصص و اطلاعات آن‌ها در جلوگیری از زمین‌خواری بسیار مؤثر است؛ بنابراین لازم است دستگاه‌های نظارتی و مسئولان قضائی به عنوان عضو شورای حفظ حقوق بیت‌المال بر روند رسیدگی به اقدامات کیسیون‌های ساده و واحد قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۴ قانون جنگل‌ها و مراتع کشور نظارت و با تخصصی کردن شعب، استفاده از قضات مجرب و

تدارک دیده شود.

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم – ماه‌هره

این کنش‌گر محیط‌زیست با اشاره به فعالیت اپلیکیشن‌هایی در پاینخت که درب منازل، زباله‌های تفکیکی خشک را طی فرایند وزن و با پرداخت هزینه از شهروندان تحویل می‌گیرد، تصریح کرد: متأسفانه پدیده زباله‌گردی ضمن کنترلات محله‌ها برای جمع‌آوری زباله‌ها با اپلیکیشن‌ها درگیری فیزیکی هم پیدا می‌کنند اما پیگیری این موضوع زیست‌محیطی توسط مسئولان کاملاً بی‌تفاوت هستند.

درویش ادامه داد: گروه‌هایی که منفعت آن‌ها در بخش زباله است، به‌دلیل پرداخت نکردن حق بیمه، بود رعایت حقوق اخلاقی کارگران به خصوص در به‌کارگیری اکثر اتباع بیگانه با صرف هزینه‌های اندک، اقدام به جمع‌آوری زباله‌ها با اپلیکیشن‌ها درگیری فیزیکی هم پیدا می‌کنند اما پیگیری این موضوع زیست‌محیطی توسط مسئولان کاملاً بی‌تفاوت هستند.

درویش ادامه داد: گروه‌هایی که منفعت آن‌ها در بخش زباله است، به‌دلیل پرداخت نکردن حق بیمه، بود رعایت حقوق اخلاقی کارگران به خصوص در به‌کارگیری اکثر اتباع بیگانه با صرف هزینه‌های اندک، اقدام به جمع‌آوری زباله‌ها با اپلیکیشن‌ها درگیری فیزیکی هم پیدا می‌کنند اما پیگیری این موضوع زیست‌محیطی توسط مسئولان کاملاً بی‌تفاوت هستند.

درویش ادامه داد: گروه‌هایی که منفعت آن‌ها در بخش زباله است، به‌دلیل پرداخت نکردن حق بیمه، بود رعایت حقوق اخلاقی کارگران به خصوص در به‌کارگیری اکثر اتباع بیگانه با صرف هزینه‌های اندک، اقدام به جمع‌آوری زباله‌ها با اپلیکیشن‌ها درگیری فیزیکی هم پیدا می‌کنند اما پیگیری این موضوع زیست‌محیطی توسط مسئولان کاملاً بی‌تفاوت هستند.